

Salmistonmäen-Loimalammin luonnonsuojelualuetta koskeva valtuustoaloite

80/11.05.00/2020

YMPLA 22.09.2020 § 58

Valmistelija Ympäristöpäällikkö

KV 4.9.2017, § 75

Valtuutettu Merja Isotalo luki Salmistonmäen-Loimalammin luonnonsuojelualueenkunnostamista koskeneen seuraavan valtuustoaloitteen:

"Salmistonmäen-Loimalammin luonnonsuojelualue on monipuolinen luontokohde lähellä Forssan kaupungin keskustaaajamaa. Salmistonmäellä on lintutorni, josta on voinut seurata Loimalammilla viihtyviä monia lintuja ja eri lintulajien muuttomatkoja.

Salmistonmäki edustaa Lounais-Hämeessä harvinaisempia haka-, keto- ja metsälaidunalueita, minkä vuoksi se on luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaaksi perinnebiotooppikeskittymäksi. Alueella kasvaa sekä uhanalaisia että silmällä pidettäviä kasvilajeja.

Luontoarvojen lisäksi alueella on myös esihistoriallisia arvoja. Alueelta on löydetty esihistoriallinen asuinpaikka, joka on ajoitettu varhaismetallikaudelle (1500-500 eaa). Kaiken kaikkiaan pronssikaudelle ja rautakauden alkuun ajoittuvat löydöt ovat koko Hämeessä harvinaisia.

Luonto- ja historia-arvojen lisäksi Salmistonmäen-Loimalammin luonnonsuojelualueella on mahdollisuus olla merkittävä hyvinvoinnin edistäjä. Liikkuminen ja varsinkin luonnossa liikkuminen on monissa tutkimuksissa todettu tärkeäksi hyvinvoinnin lisääjäksi kaiken ikäisillä kansalaisilla.

Salmistonmäen-Loimalammin luonnonsuojelualuetta uhkaa nyt umpeen kasvaminen ja eri kasvi- ja eläinlajien häviäminen. Sen virkistyskäyttö on vaarassa, koska heinät ja pensaikot valtaavat alaa ja lintutorni on huonossa kunnossa eikä enää ehkä turvallinen.

Esitämme, että Forssan kaupunki käynnistää Salmistonmäen-Loimalammin luonnonsuojelualueen kunnostuksen yhteistyössä asiasta kiinnostuneiden järjestöjen ja vapaaehtoisten tuella."

Isotalon lisäksi aloitteen olivat allekirjoittaneet valtuutettu Maija Kranni ja varajäsenet Keijo Koskimies ja Sofia Vuorinen.

Kaupunginjohtaja: Kaupunginhallitus antaa teknisen ja ympäristötoimen toimialalle tehtäväksi laatia aloitteessa tarkoitettua asiaa koskeva selvitys ja mahdollinen toimenpide-esitys kaupunginhallituksen käsiteltäväksi.

Päätös: Kaupunginhallitus hyväksyi ehdotuksen.

Alue kuuluu kaupungin kansalliseen kaupunkipuistoon. Salmistonmäki on valtakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi, jossa on runsaasti erilaisia luontotyyppejä. Alueella on tehty arkeologisia kaivauksia ja löydetty esihistoriallinen asuinpaikka. Etelästä mäki rajautuu Loimalammiin, joka on maakunnallisesti merkittävä lintujärvi. Alueella on pitkä laidunhistoria, ja viime vuonna alue saatiin tauon jälkeen uudelleen laidunnukseen ja Kokonaisuus on suojeltu luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta tarpeellista.

Vuonna 1989 Forssan kaupunki antoi Lounais-Hämeen Lintuharrastajat ry:lle oikeuden rakentaa Salmistonmäelle lintutornin. Kaupunki myös tuki rakentamista taloudellisesti. Sopimuksessa lintuharrastajat sitoutuivat tornin kunnossapitoon. Nyt torni on päässyt huonoon kuntoon ja se on käyttökiellossa. Lintutornin kohtalosta on neuvoteltu lintuharrastajien kanssa, mutta toistaiseksi ratkaisua ei ole löytynyt tilanteen parantamiseksi. Sopimus on edelleen voimassa eli vastuu tornin kunnossapidosta on edelleen yhdistyksellä.

Muutoin kaupunki on huolehtinut alueen monimuotoisuuden ylläpidosta eri tahojen kanssa käytävissä olevin resurssein yli 20 vuotta. Talkoilla on aluetta kunnostettu mm. Lounais-Hämeen Luonnonsuojeluyhdistyksen, ympäristölautakunnan jäsenten sekä muiden vapaaehtoistahojen kanssa. 1990-luvun lopulla alueelta mm. raivattiin pois vanhoja piikkilanka-aitoja. 2000-luvun alussa alueella aloitettiin niittäminen ja raivaaminen. Hämeen ympäristökeskuksen tuella saatiin vuonna 2004 Salmistonmäen laidunnus jälleen alkamaan miltei kahdenkymmenen vuoden tauon jälkeen. Laidunnus on sittemmin jatkunut melko tasaisesti nykyhetkeen saakka. Alueen arvo on ollut tiedossa pitkään ja toimia arvon säilyttämiseksi on tehty. Jo vuonna 1995 kaupunginhallitukselle on esitetty alueen suojelua. Silloin arvioitiin, että alueen suojeluun riittää yleiskaavaan laitettava suojelumerkintä. Laaja alueen inventointi sekä hoito- ja käyttösuunnitelma valmistui vuonna 2006 EU:n aluekehittämistuella. Keväällä 2007 alueelle avattiin luontopolku.

Viimein rauhoituspäätös saatiin 10.11.2009. Päätöksessä Hämeen ympäristökeskus on määritellyt alueelle kielletyt ja sallitut toimet.

Alueella on kielletty:

- oijen kaivaminen, vesien perkaaminen ja patoaminen sekä

kaikenlainen muu maa- ja kallioperän vahingoittaminen ja sen aineiden ottaminen

- suunnistus- ja muut kilpailut
- maastopyöräily
- liikkuminen moottoriajoneuvolla tai muulla moottorikäyttöisellä laitteella
- kaikenlainen liikkuminen Loimalammilla lintujen pesintäaikana 15.4. – 1.7.
- rakennusten, laitteiden ja teiden tekeminen
- metsänhakkuu
- kasvien ja kasvinosien (marjoja ja hyötysieniä lukuun ottamatta) ottaminen ja vahingoittaminen
- tulenteke, telttailu sekä muu leirielämä
- samoin kaikenlainen muu toiminta, joka saattaa muuttaa alueen maisemakuvaa tai vaikuttaa epäedullisesti kasvillisuuden ja eläimistön säilymiseen.

Alueella on sallittu:

Edellä olevien määräysten estämättä luonnonsuojelualueella saa:

- käyttää ja ylläpitää luontopolkua ja sen tarvitsemia rakenteita (opasteet, aitojen ylitykset, tarvittaessa pitkospuut yms.) sekä tarvittaessa yhdyspolku alueen ulkopuolelle
- käyttää ja pitää kunnossa Salmistonmäen lintutornia sekä nykyistä pysäköintialuetta alueen laidassa
- hoitaa Salmistonmäen muinaisjäännösalueetta Museoviraston ohjeiden mukaisesti
- laiduntaa kotieläimiä Salmistonmäellä sekä rakentaa ja pitää kunnossa siinä tarvittavia aitoja yms. rakennelmia sekä eläinten juomapaikkaa
- hoitaa Salmistonmäen perinnebiotooppia puustoa ja pensastoa harventamalla, niittämällä yms. koko luonnonsuojelualueella vuonna 2006 valmistuneen hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti.

Tällä hetkellä laidunnussopimus on edelleen voimassa ja laidunnusalueella laajennettiin tuntuvasti kuutisen vuotta sitten. Vuonna 2019 Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus teki alueella tilannearvion. Siinä todetaan mm., että rantaalueiden arvo on laskenut nautalaidunnuksen loputtua. Ranta on liian kostea nykyisille laiduntajille, lampaille. Alueen arvoa nostaa sen monipuolisuus, laajuus, pitkä laidunnushistoria, muinaisjäännökset ja alueen käyttö virkistysalueena. Alueen kasvillisuus on monipuolista ja huomionarvoisia lajeja oli runsaasti. Hakamaan puusto ja kasvillisuus ovat edustavia. Alueen arvoluokka pysyy valtakunnallisesti arvokkaana.

Loimalammin linnustollista arvoa on todennäköisesti laskenut umpeenkasvu ja vähävetisyys. Hyväksytyssä hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitettyjä allikoita ja kanavia ei ole pystytty toistaiseksi toteuttamaan. Esteenä on ollut sekä teknisiä että taloudellisia esteitä.

Esittelijä

Ptk tark.

Ympäristöpäällikkö

Päätösehdotus	Ympäristölupalautakunta esittää valtuustoaloitteen johdosta kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että kaupunki jatkaa Salmistonmäen ja Loimalammin alueen hoitoa suojelupäätöstä noudattaen kulloinkin käytettävissä olevien mahdollisuuksien mukaan edelleen yhteistyössä asiasta kiinnostuneiden järjestöjen ja vapaaehtoisten kanssa ja toteaa valtuustoaloitteen tulleen loppuunkäsittelyksi.
Päätös	Ympäristölupalautakunta hyväksyi ehdotuksen.
KH 21.10.2020 § 262	
Valmistelija	kaupunginsihteeri
Esittelijä	
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto hyväksyy edellä olevan ympäristölupalautakunnan ehdotuksen ja toteaa valtuustoaloitteen tulleen loppuunkäsittelyksi.
Päätös	Kaupunginhallitus hyväksyi ehdotuksen.